

praktijkvraag

Subsidiariteit

Versie februari 2010

Vraag

Steeds vaker kom ik in Europees verband het begrip 'subsidiariteit' tegen. Wat is de definitie van dit begrip en waar is dit vastgelegd? En welke betekenis heeft het precies voor lokale en regionale overheden?

Antwoord

Het subsidiariteitsbeginsel moet garanderen dat de Unie alleen optreedt als dat noodzakelijk is, en dat beslissingen zo dicht mogelijk bij de burger worden genomen. Er dient voortdurend gecontroleerd te worden of actie op communautair niveau gerechtvaardigd is ten opzichte van de mogelijkheden op nationaal, regionaal of lokaal niveau.

Sinds het nieuwe Unieverdrag, dat op 1 december 2009 in werking is getreden, wordt er vaker gesproken over het subsidiariteitsbeginsel in relatie tot decentrale overheden. Ten opzichte van het voormalige EG-Verdrag is het subsidiariteitsbeginsel namelijk veranderd door regionale en lokale overheidsniveaus er expliciet in op te nemen.

Verdragstekst

In artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) (artikel 5 EG-Verdrag oud) staat het volgende met betrekking tot subsidiariteit:

'De afbakening van de bevoegdheden van de Unie wordt beheerst door het beginsel van de bevoegdheidstoedeling. De uitoefening van die bevoegdheden wordt beheerst door de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid (lid 1). Krachtens het beginsel van bevoegdheidstoedeling handelt de Unie enkel binnen de bevoegdheden die haar door de lidstaten in de Verdragen zijn toegedeeld om de daarin bepaalde doelstellingen te verwezenlijken. Bevoegdheden die in de Verdragen niet aan de Unie zijn toegedeeld, behoren toe aan de lidstaten (lid 2). Krachtens het subsidiariteitsbeginsel treedt de Unie op de gebieden die niet onder haar exclusieve bevoegdheid vallen, slechts op indien en voor zover de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door de Unie kunnen worden bereikt (lid 3) ... Krachtens het evenredigheidsbeginsel gaan de inhoud en de vorm van het optreden van de Unie niet verder dan wat nodig is om de doelstellingen van de Verdragen te verwezenlijken (lid 4)'

In de leden 3 en 4 van artikel 5 VEU wordt ook verwezen naar protocol nr. 2 bij de Verdragen (betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid). De nationale parlementen van de EU-lidstaten gaan toezien op de correcte naleving van het principe. Zo is er in Nederland al geruime tijd geleden een Tijdelijke Gemengde Commissie Subsidiariteitstoets (TGCS) ingericht bij de Eerste en Tweede Kamer.

Meer informatie:

Meer achtergrondinformatie over het onderwerp is te lezen in het factsheet van Europa decentraal uit 2008 over de Europese Grondwet: 'Subsidiariteit en proportionaliteit', zie de website van [Europa decentraal](http://europa.decentraal.nl) alsmede in het dossier Europees recht en decentrale overheden, onder [Verdragsbeginselen](#).